

Rajavartiolaitoksen esikunta
Suunnittelu- ja talousyksikkö
Everstiluutnantti Samuli Murtonen

18.5.2026

HE 66/2026 vp

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kirjallinen lausuntopyyntö, 11.5.2026; Hallituksen esitys eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämisen ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi

Rajavartiolaitoksen osallistuminen ensihoitopalveluun sisältyviin kuljetuksiin

Rajavartiolaitoksen tehtävistä säädetään rajavartiolaissa (578/2005). Ensihoitotehtävien suorittamisesta säädetään rajavartiolain 3 §:n 3 momentissa:

Rajavartiolaitos suorittaa poliisi- ja tullitehtäviä, etsintä-, pelastus- ja ensihoitotehtäviä sekä osallistuu sotilaalliseen maanpuolustukseen. Rajavartiolaitoksen tehtävistä meripelastustoimen alalla säädetään meripelastuslaissa.

Pelastustoimintaan, sairaankuljetuksiin ja ensihoitoon osallistumisesta säädetään tarkemmin rajavartiolain 26 §:ssä. Lain 26 §:n 2 momentin mukaan:

Rajavartiolaitos voi suorittaa kiireellisen sairaankuljetuksen, jos siitä vastaava viranomainen tai sairaankuljetuspalvelun tarjoaja ei voi suorittaa kuljetusta pelastumisen vaarantumatta.

Käytännössä Rajavartiolaitos suorittaa kiireellisiä sairaankuljetuksia silloin, kun muita palveluntoimittajia ei ole saavilla tai sääolosuhteet eivät mahdollista muiden toimijoiden lentotoimintaa.

Edelleen rajavartiolain 26 §:n 3 momentissa säädetään Rajavartiolaitoksen osallistumisesta terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitettuun ensihoitopalveluun sen mukaan kuin siitä erikseen sovitaan. Rajavartiolaitos on laatinut joidenkin hyvinvointialueiden kanssa sopimuksia ensihoitopalveluun osallistumisesta, kuten hallituksen esityksen nykytilan arvioinnissa on esitetty. Ensihoitopalveluun osallistuminen kuuluu Rajavartiolaitoksen tehtäviin siis siltä osin kuin siitä erikseen sovitaan.

Rajavartiolaitoksen suoritteista perittävistä maksuista säädetään rajavartiolain 81 §:ssä. Lähtökohtana on virka-avun maksullisuus, mutta pykälän 1 momentissa säädetään myös tilanteista, joissa Rajavartiolaitos voi periä muulle viranomaiselle antamastaan virkaavusta valtion maksuperustelaissa tarkoitettua omakustannusarvoa alemman maksun tai jättää maksun kokonaan perimättä, jos virka-apupyynnössä tarkoitettu tehtävä kuuluu rajavartiolaitoksen omiin tehtäviin tai jos virka-apua annetaan rajavartiolaitoksen oman tehtävän suorittamisen yhteydessä taikka jos asiasta muualla niin säädetään.

Rajavartiolain 26 §:n 2 momentin mukaisessa kiireellisessä sairaankuljetuksessa on kyse valtion maksuperustelain (150/1992) 4 §:n mukaisesta maksullisesta suoritteesta, joka

lähtökohtaisesti tuotetaan tilauksesta tai toimeksiannosta. Mainitun maksuperustelain 4 §:n mukaan suoritteiden tulee olla maksullinen etenkin silloin, kun myös muu kuin valtion viranomaisen tuottaa sitä tai siihen verrattavaa suoritetta maksullisena.

Rajavartiolaitos saa nykyisin korvauksen suorittamistaan kiireellisistä sairaankuljetuksista Kansaneläkelaitokselta. Kansaneläkelaitoksen (KELA) maksamissa ensihoitopalveluun liittyvissä kiireellisissä sairaankuljetuksissa sovelletaan sairausvakuutuslain 4 luvun 5 §:ssä tarkoitetun erityisajoneuvon käytöstä aiheutuneiden matkakustannusten korvaamista koskevasta taksasta annettua sosiaali- ja terveysministeriön asetusta (1337/2004), jonka 3 §:n mukaan helikopterilla suoritettujen potilaskuljetusten korvausperusteena käytetään enintään 1 262 euroa ensimmäiseltä tunnilta ja sen jälkeen 315,50 euroa jokaiselta alkavalta neljännestunnilta. Kyseistä 3 §:ä on 1.9.2016 lukien muutettu asetuksella 756/2016 siten, että sitä sovelletaan myös muihin kuin yksityisiin helikoptereihin. Ennen tätä asetusmuutosta kuljetukset korvattiin Rajavartiolaitoksen omakustannushinnan mukaisesti.

Rajavartiolaitoksen ilma-aluksilla suoritettavien kiireellisten sairaankuljetusten kustannusvastaavuus sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella (756/2016) määritettyihin korvauksiin nähden on huono. Kustannusvastaavuus ilma-aluksilla suoritetuissa kiireellisissä sairaankuljetuksissa vuonna 2025 oli 6 %. Kustannusvastaavuus on ollut laskusuuntaista (2022: 9 %, 2023: 7 %, 2024: 5 %) kustannustason noususta johtuen. Pinta-aluksilla toteutettujen sairaankuljetusten kustannusvastaavuus on saatuihin KELA:n maksamiin korvauksiin nähden hyvä. Edellä esitetyn ilma-alusten kustannusvastaavuuden vajeen kompensoimiseksi Rajavartiolaitokselle on vuodesta 2017 alkaen annettu pysyvä 1,8 miljoonan euron talousarviorahoitus.

Hallituksen esitysluonnoksessa arvioidaan, että muutoksella olisi vaikutuksia Rajavartiolaitoksen talouteen. Rajavartiolaitos ei saisi jatkossa KELA:lta korvauksia toteuttamistaan kiireellisistä sairaankuljetuksista. Esityksen ja julkisen talouden suunnitelman 2026–2029 mukaan tämä kompensoitaisiin Rajavartiolaitokselle lisäämällä 0,4 miljoonaa euroa valtion talousarviossa Rajavartiolaitoksen toimintamenomomentille 2027 lukien. Julkisen talouden suunnitelmassa 2027–2030 tämä 0,4 miljoonan euron toimintamenolisäys on poistettu lain voimaantulon siirtyessä aiemmin suunnitellusta. Toiminnan kulut kasvavat kustannusten kasvaessa ja vaihtelevat toimintaan osallistumisen volyymin mukaisesti.

Rajavartiolaitoksen helikoptereilla tehdään vuosittain myös joitakin ehdotetun terveydenhuoltolain 73 §:n mukaisia kiireettömiä potilaan kuljetuksia. Siirtokuljetukset eivät ole osa ensihoitopalvelua ja ovat siten valtion maksuperustelain 7 §:ssä tarkoitettuja muita suoritteita, jotka hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein. Jos hyvinvointialue tilaisi tällaisen potilaan siirtokuljetuksen toteutettavaksi Rajavartiolaitoksen ilma-aluksella sen ollessa tilanteessa tarkoituksenmukainen kulkuneuvo, perisi Rajavartiolaitos kuljetuksesta hyvinvointialueelta maksun liiketaloudellisin perustein.